

Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet

Dato: 15.10.23

Innspill til Stortingsmelding om folkehelse og levekår i samiske områder

Amnesty International er verdens største menneskerettighetsorganisasjon, representert i 150 av verdens land. I Norge har Amnesty arbeidet siden 1964, og har rundt 100.000 støttespillere og medlemmer. Amnesty International arbeider for frihet, likeverd og rettferdighet for alle mennesker. Dette inkluderer også urfolks rettigheter. Amnesty International arbeider for at stater skal anerkjenne og implementere de internasjonale instrumentene som er relevante for urfolks rettigheter, og forventer bl.a. at FNs medlemsstater skal implementere FNs urfolksdeklarasjon.

Amnesty International Norge har obver lengre tid engasjert seg i netthets som en utfordring for minoriteteters ytringsfrihet. Vi vet at minoriteter som utsettes for stereotyper og fordommer ofte velger å holde seg unna det offentlige ordskiftet. Da står vi overfor et ytringsfrihetsproblem.

I den forbindelse har vi i år gjennomført en undersøkelse vi mener er av interesse for arbeidet med stortingsmeldingen; en undersøkelse av ytringsklimaet for samer på Facebook. Amnesty har sammen med analysebyrået Analyse & Tall gått gjennom over 200.000 kommentarer innsamlet fra Facebook-sider og grupper i perioden mellom januar 2019 og juni 2023. Undersøkelsen viser at hver fjerde kommentar om samisk tematikk på Facebook er negativ. I et utvalg Facebook-grupper som undersøkelsen så spesielt på, er så mange som en av tre kommentarer om samisk tematikk negativ.

Spesielt under den opphetede debatten om Fosen tidlig i 2023, tiltok mengden fordommer og negative stereotyper om samer. Vår datainnsamling ble avsluttet i juni 2023, men vi konstaterer at Fosen-saken pr dags dato fortsatt ikke er løst, og har utløst betydelig omtale i sosiale medier den siste uka.

Opplevelsen av å være under angrep i media og sosiale media kan gjøre at noen føler seg isolert og utestengt. Fra tidligere undersøkelser om andre grupper vet vi at de som utsettes for netthets forteller om redsel for egen sikkerhet, at de blir nervøse for å delta i debatten, og at de sover dårlig. Netthets kan normalisere hatprat og negativ atferd. Dette kan påvirke samfunnets oppfatning av minoriteter og bidra til å opprettholde diskriminering og urettferdighet. Dette er forhold som vi mener er svært relevante for arbeidet med folkehelse og levekår i samiske områder.

Fosen-saken bidrar til en debatt som reproducerer og forsterker myter eller negative holdninger om samer som gruppe, og det er grunn til å tro at arealpresset i samiske områder vil øke i tiden framover bl.a. som en følge av den varslede elektrifisering av Melkøya. Amnesty har tidligere spilt inn behovet for bedre implementering av urfolks rett til fritt forhåndsinformert samtykke i forbindelse med naturinngrep i samiske områder i forbindelse med ny Minerallov og endringer i Plan - og bygningsloven og Energiloven.

Amnesty foreslo i forbindelse med lanseringen av rapporten flere konkrete grep for å sikre et bedre ytringsklima for samer:

- Bedre oppfølging av dem som utsettes for netthets ved å opprette et lavterskeltilbud på netthets.
- Nok ressurser til politiets arbeid mot hatefulle ytringer på nett.
- Teknologigigantene må slutte å premiere polariserende innhold og moderere debatten bedre.

Rapporten følger vedlagt, og kan også lastes ned her: <https://amnesty.no/netthets-mot-samer>

Med hilsen

Amnesty International Norge

Aili Keskitalo

politisk rådgiver

Kontaktinformasjon: akeskitalo@amnesty.no